

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอสรุปผลของการวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนอภิปรายผล และ
เสนอแนะ ตามลำดับ โดยมีวัตถุประสงค์ และการดำเนินการวิจัยโดยย่อดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ของ
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษา
เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 366 โรงเรียน
โดยมีผู้ให้ข้อมูลคือ

1. ระดับจังหวัด ได้แก่ ศึกษาในเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดผู้รับผิดชอบ
โครงการ จำนวน 1 คน
 2. ระดับอำเภอ ได้แก่ ศึกษาในเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ผู้รับผิดชอบ
โครงการ จำนวน 13 คน
 3. ระดับโรงเรียน ได้แก่
 - 3.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 366 คน
 - 3.2 ครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 366 คน
- รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 746 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม โดยแยกเป็น 3 ฉบับ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ แบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ จำแนก เป็น สำหรับผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการ เกี่ยวกับการจัดและปัญหาการจัด โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ สำหรับแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) และปลายเปิด (Open-ended)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 14 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามให้โรงเรียนทั้งหมด จำนวน 366 โรงเรียน ได้รับคืนจาก 306 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 83.61 โดยในแต่ละโรงเรียนที่ได้รับแบบสอบถามคืน ได้รับคืนทั้งผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำแนกเป็นแบบสอบถามของผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 306 ฉบับ ครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 306 ฉบับ รวมทั้งสิ้นจำนวน 612 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำมาหาค่าร้อยละเป็นรายชื่อและวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ ความถี่และค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์จัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการ วิเคราะห์โดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ

3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ของศึกษานิเทศก์สำนั
กงานการประถมศึกษาจังหวัด ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน
และครูผู้รับผิดชอบโครงการ วิเคราะห์โดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ และผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 1.1 ผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง
31-36 ปี มีวุฒิสูงสุดทางการศึกษา ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 - 1.2 ประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งปัจจุบันของศึกษานิเทศก์และผู้บริหาร
โรงเรียน อยู่ในระหว่าง 5-10 ปี
 - 1.3 ระยะเวลาหรือประสบการณ์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนโครงการ กศ.พช.
ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการส่วนใหญ่ ต่ำกว่า 5 ปี
 - 1.4 การเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนา
หมู่บ้านในเขตชนบท ศึกษานิเทศก์ทุกคนเคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา ผู้บริหารโรงเรียนและ
ครูผู้รับผิดชอบโครงการส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับโครงการการศึกษาเพื่อ
พัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เรื่องที่เข้ารับการอบรมหรือสัมมนาของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน
และครูผู้รับผิดชอบโครงการส่วนใหญ่ คือ การดำเนินงานโครงการ กศ.พช. สำหรับปี พ.ศ. ที่
เข้ารับการอบรมหรือสัมมนาส่วนใหญ่ คือ ในปี พ.ศ. 2534 และเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาที่จัด
โดยสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
 - 1.5 โรงเรียนส่วนใหญ่เข้าโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
ในปี พ.ศ. 2533 และขนาดโรงเรียนส่วนใหญ่ มีขนาดกลาง

2. การจัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ของโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

2.1 การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ

การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชน โรงเรียน
ส่วนใหญ่ใช้วิธีการประชุมสัมมนาคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. และใช้แบบสอบถาม
หรือแบบสำรวจเป็นเครื่องมือในการสำรวจ โดยสำรวจข้อมูลส่วนใหญ่เกี่ยวกับข้อมูลความจำเป็น
พื้นฐาน สำหรับบุคคลที่โรงเรียนมอบหมายให้เป็นผู้สำรวจ ส่วนใหญ่ได้แก่ ครูผู้รับผิดชอบโครงการ
กศ.พช. โดยมีครูผู้รับผิดชอบโครงการและศึกษานิเทศก์เข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งลักษณะการมีส่วนร่วม
ของครูผู้รับผิดชอบโครงการส่วนใหญ่คือ เป็นผู้รวบรวมข้อมูล ส่วนศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีส่วนร่วม
คือ ให้คำแนะนำปรึกษาแก่คณะกรรมการดำเนินงานโครงการ กศ.พช.

2.2 การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ
ของชุมชน โรงเรียนส่วนใหญ่ ใช้วิธีการประชุมคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. โดย
มีครูผู้รับผิดชอบโครงการ และศึกษานิเทศก์เข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของครูผู้รับ
ผิดชอบโครงการส่วนใหญ่คือ มีส่วนร่วมในการกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติงาน ส่วนศึกษานิเทศก์
ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมคือ ให้คำแนะนำปรึกษาแก่คณะกรรมการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. สำหรับ
หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดลำดับความสำคัญ โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้หลักเกณฑ์ด้านความต้องการของ
ชุมชน โดยบุคลากรที่โรงเรียนกำหนดให้เป็นผู้จัดลำดับความสำคัญของปัญหาส่วนใหญ่ คือ คณะ
กรรมการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. และโรงเรียนใช้วิธีการประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน
โครงการ กศ.พช. ในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ส่วนบุคคลที่โรงเรียนมอบหมายให้เป็นผู้
กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา โรงเรียนส่วนใหญ่มอบหมายให้คณะกรรมการดำเนินงานโครงการ
กศ.พช. โดยที่โรงเรียนส่วนใหญ่ยึดหลักเกณฑ์ความเป็นไปได้ในการประเมินทางเลือกในการแก้
ปัญหา

2.3 การจัดทำแผนงานและโครงการ

การจัดทำแผนงานและโครงการ กศ.พช. โรงเรียนส่วนใหญ่ ยึดหลักการ จัดให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และบุคคลที่โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดให้เป็นผู้จัดทำ แผนงาน/โครงการ กศ.พช. ได้แก่ ครูผู้รับผิดชอบโครงการ กศ.พช. คณะกรรมการดำเนินงาน โครงการ กศ.พช. โดยที่ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่คือครูผู้ รับผิดชอบโครงการ กศ.พช. เช่นเดียวกัน สำหรับขั้นตอนการจัดทำแผนงาน/โครงการ กศ.พช. ที่ครูผู้รับผิดชอบโครงการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่อยู่ในขั้นตอนการจัดทำแผนงาน/โครงการ และการมี ส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ กศ.พช. ของศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่คือ จัดประชุมปฏิบัติการ แก่ผู้เกี่ยวข้องในด้านหลักเกณฑ์ที่โรงเรียนใช้ในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ กศ.พช. โรงเรียนส่วนใหญ่เน้นโครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยที่โรงเรียนส่วนใหญ่มี การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครู วิชาการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ ด้านคุณสมบัติที่ โรงเรียนให้ความสำคัญในการพิจารณาคัดเลือกคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. โรงเรียนส่วนใหญ่พิจารณาด้านการมีความรู้ ความเข้าใจ เป็นอย่างดีเกี่ยวกับโครงการ กศ.พช. และความรับผิดชอบในหน้าที่ โดยใช้วิธีการในการคัดเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน โครงการ กศ.พช. คือ ให้คณะครูทั้งโรงเรียนเป็นผู้คัดเลือก และผู้บริหารแต่งตั้งตามระเบียบ

2.4 การดำเนินงานของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็น ศูนย์ในการพัฒนาชุมชน

2.4.1 การเตรียมดำเนินการ

การเตรียมบุคลากร โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการส่งครูเข้ารับการ อบรมตามโครงการ กศ.พช. ส่วนครูผู้รับผิดชอบโครงการมีส่วนร่วมในการเตรียมบุคลากรโดยจัด ประชุม สัมมนาคณะครูในโรงเรียน และศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเตรียมบุคลากรของ โรงเรียนคือ จัดประชุม สัมมนา คณะครูในโรงเรียน และจัดทัศนศึกษาดูงานโรงเรียนที่จัดกิจกรรม การเรียนการสอนดีเด่น สำหรับวิธีการที่ใช้ในการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช. แก่ครูในโรงเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ประชุมชี้แจงให้คณะครูในโรงเรียนทราบ

และครูผู้รับผิดชอบโครงการส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการ คือ เข้ารับการอบรมตามที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดขึ้น

การเตรียมงบประมาณ โรงเรียนส่วนใหญ่ได้เตรียมการใช้งบประมาณจากเงินงบประมาณแผ่นดิน

การเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการเกี่ยวกับการเตรียม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงการ กศ.นช. โดยการสำรวจรายการสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่มีอยู่ และที่ต้องใช้ และบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันจัดหา และจัดทำสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ส่วนครูผู้รับผิดชอบโครงการมีส่วนร่วมในการเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ โดยการสำรวจรายการสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่มีอยู่และที่ต้องใช้เช่นเดียวกัน

การจัดเตรียมสถานที่ โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการ ปรับปรุงบริเวณสถานที่ของโรงเรียนเพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงการ กศ.นช. สำหรับครูผู้รับผิดชอบโครงการมีส่วนร่วมในการเตรียมสถานที่ในด้านการปรับปรุงบริเวณสถานที่ของโรงเรียนเพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงการ กศ.นช. เช่นเดียวกัน

การเตรียมเครื่องมือนิเทศ โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการศึกษาวิธีการใช้เครื่องมือนิเทศของ สปช. สปจ. หรือ สปอ. ศึกษาเกณฑ์การสร้างเครื่องมือจากคู่มือการจัดกิจกรรม สำหรับครูผู้รับผิดชอบมีส่วนร่วมในการเตรียมเครื่องมือนิเทศ โดยการร่วมสร้างเครื่องมือนิเทศ ส่วนศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในการเตรียมเครื่องมือนิเทศ ด้านกำหนดวิธีในการนิเทศ

การเตรียมเครื่องมือประเมินผล โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการศึกษาวิธีการใช้เครื่องมือประเมินผลของ สปช. สปจ. หรือ สปอ. ศึกษาเกณฑ์การสร้างเครื่องมือจากคู่มือการจัดกิจกรรม สำหรับครูผู้รับผิดชอบโครงการมีส่วนร่วมในการเตรียมเครื่องมือประเมินผล โดยการร่วมสร้างเครื่องมือประเมินผล ส่วนศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในการเตรียมเครื่องมือประเมินผลด้านการกำหนดขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือประเมินผล

2.4.2 การดำเนินงาน

การดำเนินงานของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเป็นศูนย์ในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนส่วนใหญ่ ใช้เกณฑ์ในการเลือกจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงการ คือ เกณฑ์ความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

การประสานงาน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการประสานงานกับกรม ประมง กรมส่งเสริมการเกษตร และสำนักงานสาธารณสุข สำหรับศึกษานิเทศก์มีส่วนร่วมในการประสานงาน ส่วนใหญ่กับสำนักงานสาธารณสุข กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมประมง เช่น เดียวกัน

การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนด้านการจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือ และสนับสนุนให้ศึกษาดูงานโรงเรียนที่จัดกิจกรรมดีเด่น สำหรับความช่วยเหลือและสนับสนุนของศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่อยู่ในลักษณะของการนิเทศติดตาม การดำเนินงานโครงการ กศ.พช.

การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการ กศ.พช. โรงเรียนส่วนใหญ่ประชาสัมพันธ์ผ่านนักเรียนไปยังผู้ปกครอง สำหรับศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ในลักษณะของการจัดทำเอกสารเผยแพร่ และ จัดนิทรรศการแสดงผลการดำเนินงาน

2.4.3 การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

การดำเนินการปรับปรุงการเรียนการสอน ให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการโดยกิจกรรมที่ใช้ส่วนใหญ่คือกิจกรรมการส่งเสริมประชาธิปไตย

การดำเนินการส่งเสริมให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาคน และทรัพยากรที่มีเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของชุมชนที่โรงเรียนรับผิดชอบ โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการ โดยกิจกรรมที่ใช้ส่วนใหญ่คือ กิจกรรมการพบปะก่อนเปิดหรือปิดภาคเรียน

การดำเนินการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจ ให้เกิดความตระหนัก และยอมรับความจำเป็นในการพัฒนาชุมชนโดยการพึ่งพาตนเอง โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการ โดยกิจกรรมที่ใช้ส่วนใหญ่คือ กิจกรรมการส่งเสริมสาธารณสุขมูลฐาน

การดำเนินการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำให้ได้ผู้นำที่มีความซื่อสัตย์
เสียสละ และมีคุณสมบัตินักพัฒนา เพื่อจะได้ช่วยพัฒนาคนในหมู่บ้านโดยทำเป็นตัวอย่าง
โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการ โดยกิจกรรมที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ กิจกรรมกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง

การดำเนินการให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งในและนอกระบบ
โรงเรียนในด้านอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการโดยกิจกรรมที่
ใช้ส่วนใหญ่ คือ กิจกรรมการทำแปลงสาธิตการเกษตร

การดำเนินการปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นแหล่งข่าวสาร
เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการ โดยกิจกรรมที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ กิจกรรม
จัดตกแต่งป้ายข่าว เหตุการณ์ และวันสำคัญ

การดำเนินการปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์ประสาน
งาน ตลอดจนบริการด้านวิชาการ และอาชีพเพื่อพัฒนาชนบท โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการ โดย
กิจกรรมที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ กิจกรรมผู้ปกครองเยี่ยมโรงเรียน

การดำเนินการปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์ส่งเสริม
การศึกษา นันทนาการ ศิลป วัฒนธรรม และประเพณีในท้องถิ่น โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการ โดย
กิจกรรมที่ใช้ส่วนใหญ่คือ กิจกรรมกีฬาสมัครเล่น

2.5 การนิเทศ ติดตามผล ประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงาน

การนิเทศ ติดตามผล โครงการ กศ.พช. โรงเรียนส่วนใหญ่ ใช้วิธีการ
สังเกตการปฏิบัติงาน สำหรับศึกษานิเทศก์ทุกคนมีการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานโครงการ
กศ.พช. โดยใช้วิธีการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน บุคคลที่โรงเรียนกำหนดให้
เป็นผู้นิเทศ ติดตามผลการดำเนินงาน ส่วนใหญ่ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน

โดยที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้เครื่องมือในการนิเทศคือ แบบบันทึกการปฏิบัติงาน
และแบบสังเกต ส่วนเครื่องมือในการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ของ
ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ คือ แบบสอบถาม และศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีการนิเทศ ติดตามผลการ
ดำเนินงานโครงการ กศ.พช. 1 ครั้ง/1 ภาคเรียน

การประเมินผล โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการสังเกตการปฏิบัติงาน ส่วน
ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีการประเมินผลโดยใช้วิธีการ สังเกตการปฏิบัติงานเช่นเดียวกัน สำหรับ
บุคคลที่โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดให้เป็นผู้ประเมินผลโครงการ กศ.พช. ได้แก่ ครูผู้รับผิดชอบ
โครงการและผู้บริหารโรงเรียน โดยโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้เครื่องมือในการประเมินผล คือ แบบ
บันทึกการปฏิบัติงาน และมีการประเมินผลก่อนดำเนินงาน ระหว่างดำเนินงาน และเมื่อสิ้นสุดการ
ดำเนินงาน ส่วนระยะเวลาในการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ศึกษานิเทศก์
ส่วนใหญ่ประเมินผลเมื่อสิ้นปีการศึกษา

การรายงานผลการดำเนินงาน โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการให้
ครูผู้รับผิดชอบโครงการ กศ.พช. จัดทำรายงานตามแบบรายงานที่โรงเรียนกำหนดขึ้น
สำหรับศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ รายงานผลการดำเนินงานโดยวิธีการจัดทำเอกสารสรุปผลการ
ดำเนินงานเผยแพร่ และระยะเวลาการรายงานผลการดำเนินงานโครงการ กศ.พช.
โรงเรียนส่วนใหญ่รายงานผลภาคเรียนละครั้ง ส่วนศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีการรายงานผล
การดำเนินงานเมื่อสิ้นปีการศึกษา

3. ปัญหาการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ของ
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

3.1 ปัญหาด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ

การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชน ปัญหาที่
โรงเรียนส่วนใหญ่พบ ได้แก่ บุคลากรขาดความรู้ และความเข้าใจวิธีการศึกษาสภาพปัจจุบัน
ปัญหา และความต้องการ ปัญหาที่ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่พบ ได้แก่ ขาดข้อมูลที่ถูกต้องและเป็น
ปัจจุบัน

3.2 ปัญหาด้านการรวบรวมข้อมูล

การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่พบ ได้แก่
บุคลากรขาดความเข้าใจวิธีการจัดลำดับความสำคัญ

การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่พบ ได้แก่
บุคลากรไม่เข้าใจวิธีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

การรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชน ปัญหาที่ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่พบคือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจวิธีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

3.3 ปัญหาด้านการจัดทำแผนงานและโครงการ

การจัดทำแผนงาน/โครงการ ปัญหาที่โรงเรียนพบส่วนใหญ่ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำแผนไม่เพียงพอ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผน ปัญหาที่ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่พบ ได้แก่ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผน

3.4 ปัญหาด้านการจัดของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเป็นศูนย์ในการพัฒนาชุมชน

3.4.1 การเตรียมดำเนินการ

การเตรียมบุคลากร ปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่พบ ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้และทักษะไม่เพียงพอ การอบรม ประชุม สัมมนาเกี่ยวกับโครงการใช้เวลาน้อยเกินไป ปัญหาที่ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่พบ ได้แก่ งบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินงาน ขาดความร่วมมือ และผู้ร่วมงานขาดความสนใจและไม่เห็นความสำคัญของการดำเนินงาน

การเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่พบได้แก่ งบประมาณในการจัดซื้อสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ไม่เพียงพอ

การจัดเตรียมสถานที่ ปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่พบ ได้แก่ อาคารสถานที่ และพื้นที่ภายในโรงเรียนมีจำกัด ไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงการ กค.พช.

การเตรียมเครื่องมือนิเทศ ปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่พบ ได้แก่ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการทำเครื่องมือนิเทศ และขาดงบประมาณในการทำเครื่องมือนิเทศ

การเตรียมเครื่องมือประเมิณผล ปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่พบ ได้แก่ ขาดงบประมาณในการทำเครื่องมือประเมิณ และขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการทำเครื่องมือประเมิณ

3.4.2 การดำเนินงาน

การดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็นศูนย์ในการพัฒนาชุมชน ปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่พบ ได้แก่ ครูไม่สามารถบูรณาการกิจกรรมตามโครงการเข้ากับการเรียนการสอนปกติได้ และขาดคู่มือแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ด้านงบประมาณ ปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่พบได้แก่ งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ

การประสานงาน ปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่พบ ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือสนับสนุนไม่สม่ำเสมอ และขาดผู้รับผิดชอบในการติดต่อประสานงาน ปัญหาที่ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่พบ ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือสนับสนุนไม่สม่ำเสมอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ชัดเจนในหลักการ วิธีดำเนินงานโครงการ โครงการ กค.พช.

การประชาสัมพันธ์ ปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่พบได้แก่ ขาดงบประมาณในการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์ไม่ต่อเนื่องทั่วถึง และคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ กค.พช. ขาดความรู้และประสบการณ์ในการประชาสัมพันธ์ ปัญหาที่ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่พบ ได้แก่ ขาดงบประมาณในการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ และบุคลากรขาดความรู้และประสบการณ์ในการจัดทำเอกสาร และการประชาสัมพันธ์ด้วยวิธีอื่น ๆ

3.5 การนิเทศ ติดตามผล ประเมิณผล และการรายงานผลการดำเนินงาน

การนิเทศ ติดตามผล ปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่พบ ได้แก่ การนิเทศติดตามผลไม่ต่อเนื่อง ปัญหาที่ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่พบ ได้แก่ มีภารกิจด้านอื่นที่จะต้องปฏิบัติจึงมีเวลาไม่เพียงพอที่จะนิเทศ ติดตามผลตามเวลาที่ได้กำหนดไว้ และขาดงบประมาณในการนิเทศ

การประเมิณผล ปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่พบ ได้แก่ การประเมิณผลไม่ต่อเนื่อง และขาดเครื่องมือในการประเมิณผล ปัญหาที่ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่พบ ได้แก่ ระยะเวลาในการประเมิณมีไม่เพียงพอ ขาดความรู้ในการสร้างเครื่องมือ และขาดงบประมาณ

การรายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่พบ ได้แก่ ไม่ได้กำหนดรูปแบบการรายงานผลให้ชัดเจน และขาดการเก็บรวบรวมการรายงานผลไว้เป็นหลักฐาน ปัญหาที่ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่พบ ได้แก่ ขาดการเก็บรวบรวมการรายงานผลไว้เป็นหลักฐาน

อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

จากผลการวิจัยมีข้อค้นพบที่ผู้วิจัยเห็นว่าน่าสนใจ สมควรนำมาอภิปรายผลและเสนอแนะ ดังนี้

1. การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ

ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการประชุมสัมมนาคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. จากวิธีการดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนได้ปฏิบัติเป็นวิธีการที่เหมาะสมแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530) ที่กล่าวเกี่ยวกับวิธีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ โดยใช้วิธีการสัมมนาเพื่อค้นหาปัญหา

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้แบบสอบถามหรือแบบสำรวจ โดยสำรวจข้อมูลส่วนใหญ่เกี่ยวกับข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ซึ่งจากสภาพดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติตามวิธีการและแบบฟอร์มที่ได้จากการอบรมระดับจังหวัดตามโครงการ กศ.พช. เหมาะสมดีแล้ว ส่วนข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ซึ่งเป็นข้อมูลที่โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการสำรวจนั้น เป็นข้อมูลที่มีความจำเป็นที่แสดงถึงลักษณะของชุมชนที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตของชุมชนว่า ควรมีระดับความเป็นอยู่ไม่ต่ำกว่าระดับใด และมีปัญหาในเรื่องใดบ้าง ซึ่งจะต้องรีบดำเนินการแก้ไขและพัฒนาให้ดีขึ้น (กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, ม.ป.ป.) และนอกเหนือจากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานแล้ว โรงเรียนควรจะได้สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน เช่น จำนวนเด็ก ครู ห้องเรียน อาคารเรียน แหล่งน้ำในโรงเรียน จำนวนเด็กที่ขาดสารอาหารเด็กที่มีลักษณะผู้นำกิจกรรมสหกรณ์ ฯลฯ เพื่อนำมาใช้ประกอบการพิจารณาในการวางแผนงานและโครงการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

สำหรับบุคคลที่โรงเรียนมอบหมายให้เป็นผู้สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชน จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มอบหมายให้ครูผู้รับผิดชอบโครงการ กศ.พช. เป็นผู้สำรวจ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ไม่ควรเป็นความรับผิดชอบของครูผู้รับผิดชอบโครงการ กศ.พช. เพียงผู้เดียว ควรเป็นความร่วมมือระหว่างบุคลากรหลาย ๆ ฝ่าย อาทิเช่น ประชาชนในชุมชนนั้น ๆ เพราะในการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชน โดยเฉพาะข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ที่เป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตของชุมชนนั้น จะทำให้ประชาชนทราบด้วยตนเองว่าในขณะที่คุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัว รวมไปถึงชุมชนอยู่ในระดับใด มีปัญหาที่จะต้องรีบแก้ไขในเรื่องใดบ้าง เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว และสังคม อันเป็นนโยบายสำคัญในการพัฒนาชนบทของประเทศ (กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, ม.ป.ป.) และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการนี้ โรงเรียนควรมุ่งเน้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมกิจกรรมการสำรวจให้มากที่สุด เพราะตามจุดประสงค์และเนื้อหาของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มุ่งให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2532) การที่จะให้นักเรียนบรรลุผลสมตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรประการนี้ได้ ก็โดยการให้นักเรียนได้มีโอกาสสำรวจสภาพต่าง ๆ ของชุมชน โดยการปฏิบัติจริงแล้ว นำมารายงานผลในห้องเรียน ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ประสบผลสำเร็จในแง่ที่นักเรียนสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ในชีวิตจริง

ส่วนปัญหาในการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชน จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่พบปัญหาคือ บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจวิธีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาสำคัญที่ควรจะได้รับแก้ไขเป็นอันมาก ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชน เป็นข้อมูลที่จำเป็นต้องนำมาเพื่อใช้ประกอบการวางแผนงานและจัดทำโครงการของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ซึ่งหากบุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจในวิธีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ก็จะส่งผลกระทบไปถึงการจัดทำแผนงานและโครงการ และการดำเนินงาน

ให้บรรลุผลสำเร็จได้ โดยแนวทางในการแก้ไขคือ โรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควบคุมการนิเทศการศึกษาด้วยการจัดหาเอกสารให้ศึกษา ประชุมชี้แจง ประชุมเชิงปฏิบัติการ ให้กับผูปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. และเมื่อโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ได้ปฏิบัติ ตามข้อเสนอแนะดังกล่าวก็จะทำให้ปัญหาที่ได้รับข้อมูลไม่ถูกต้อง และไม่เป็นปัจจุบันของศึกษานิเทศก์ ลดน้อยลง

2. การรวบรวมข้อมูล

ด้านการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ของชุมชน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการประชุมคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. โดยมีครูผู้รับผิดชอบโครงการและศึกษานิเทศก์เข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งลักษณะการมีส่วนร่วม ของครูผู้รับผิดชอบโครงการ คือมีส่วนร่วมในการกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติงาน ส่วนศึกษานิเทศก์ ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในลักษณะของการให้คำแนะนำปรึกษาแก่คณะกรรมการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ซึ่งจากสภาพดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นวิธีการที่เหมาะสม เนื่องจากบุคลากรหลาย ๆ ฝ่ายได้มี ส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและแสดงความคิดเห็น เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและเกิด ความถูกต้อง สำหรับหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการลำดับความสำคัญของโครงการโรงเรียนส่วนใหญ่ ใช้ หลักเกณฑ์ด้านความต้องการของชุมชน โดยมีคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. เป็น ผู้จัดลำดับความสำคัญ และใช้วิธีการประชุมคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ในการ วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นการดำเนินงานในรูปของ คณะกรรมการถือว่าเป็นวิธีการที่เหมาะสม เพื่อให้คณะกรรมการแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็น เพราะบุคคลแต่ละคนจะมีข้อมูลและความคิดเห็นที่แตกต่างกัน จะได้นำข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจ ในการดำเนินงานในทุก ๆ ด้านให้เกิดประสิทธิภาพ

สำหรับปัญหาด้านการรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ในด้านการจัดลำดับความ สำคัญของปัญหาและการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา โรงเรียนส่วนใหญ่พบปัญหา บุคลากรขาดความ เข้าใจวิธีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและบุคลากรไม่เข้าใจวิธีการจัดลำดับความสำคัญของ ปัญหา ส่วนศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่พบปัญหาบุคลากรขาดความเข้าใจวิธีการจัดลำดับความสำคัญ

ของปัญหาเช่นเดียวกัน ซึ่งจากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ กค.พช. ทั้งในระดับโรงเรียน ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ควรดำเนินการแก้ไข โดยการจัดส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องหรือจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในด้านดังกล่าว เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ในระดับหนึ่ง

3. การจัดทำแผนงานและโครงการ

ด้านการจัดทำแผนงานและโครงการ กค.พช. ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ยึดหลักการจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยโรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดให้ครูผู้รับผิดชอบโครงการ กค.พช. คณะกรรมการดำเนินงานโครงการ กค.พช. เป็นผู้จัดทำแผนงาน/โครงการ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในโครงการ กค.พช. เปิดโอกาสให้ครูผู้รับผิดชอบโครงการ กค.พช. และคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ กค.พช. เป็นผู้จัดทำแผน/โครงการ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม โดยมีคณะกรรมการร่วมวางแผน ซึ่งสอดคล้องกับ อุตัย บุญประเสริฐ (2529) ที่กล่าวไว้ว่า หลักการสำคัญในการวางแผน คือจัดตั้งหรือกำหนดหน้าที่รับผิดชอบการประสานงานการวางแผน ให้มีหน้าที่ในการจัดกำหนดและให้ดำเนินงานไปตามกระบวนการวางแผน บุคคล คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นต้องรอบรู้ในการวางแผนขอบเขตและวิธีการดำเนินงานในกระบวนการวางแผนสำหรับโรงเรียน สำหรับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ กค.พช. ของศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ คือการจัดประชุมปฏิบัติการแก่ผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นวิธีการที่เหมาะสม เพราะเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้รับผิดชอบโครงการและผู้เกี่ยวข้อง และสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพได้ ส่วนหลักเกณฑ์ที่โรงเรียนใช้ในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ กค.พช. โรงเรียนส่วนใหญ่เน้นโครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนจะต้องพิจารณาในส่วนเกี่ยวข้องด้านอื่นอีกด้วย เช่น ด้านกำลังบุคคล ทั้งในโรงเรียนซึ่งได้แก่ ครู อาจารย์ คนงานภารโรง กำลังคนนอกโรงเรียนได้แก่ บุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถ และพร้อมที่จะช่วยเหลือสนับสนุนการจัดกิจกรรมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาชุมชน รวมทั้งทรัพยากรอื่น ๆ เช่น อุปกรณ์ต่าง ๆ ทั้งประเภทวัสดุและสิ่งของที่สามารถยืมหรือขอบริจาคเพื่อการดำเนินงานประกอบด้วย ส่วนในด้านการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ กค.พช. ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดตั้ง

คณะกรรมการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการ โรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ โดยคุณสมบัติของคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้พิจารณา คือ มีความรู้ ความเข้าใจเป็นอย่างดีเกี่ยวกับโครงการ กศ.พช. และมีความรับผิดชอบในหน้าที่

ปัญหาด้านการจัดทำแผนงานและโครงการ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ พบปัญหาวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำแผนไม่เพียงพอ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผน ส่วนปัญหาส่วนใหญ่ที่ศึกษานี้นักพบคือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนเช่นเดียวกัน ซึ่งจากสภาพดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับโรงเรียน ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณในด้านการจัดทำแผนให้เพียงพอแก่การดำเนินงานของโรงเรียน ส่วนในด้านบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผน ควรดำเนินการจัดส่งเอกสารหรือจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในด้านดังกล่าว

4. การดำเนินการของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชน

4.1 การเตรียมดำเนินการ

ด้านการเตรียมบุคลากร จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการส่งครูเข้ารับการอบรมตามโครงการ กศ.พช. ซึ่งเป็นวิธีการที่โรงเรียนปฏิบัติตามนโยบายของโครงการ กศ.พช. ที่ต้องการให้โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการใหม่ได้รับการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชน โดยการจัดส่งบุคลากรในโรงเรียนเข้ารับการอบรมตามโครงการ กศ.พช. ส่วนการมีส่วนร่วมของครูผู้รับผิดชอบโครงการในการเตรียมบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้รับผิดชอบโครงการส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยการจัดประชุม สัมมนา คณะครูในโรงเรียน ซึ่งจากสภาพดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการปฏิบัติที่เหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่จะมอบหมายให้ครูผู้รับผิดชอบโครงการเข้ารับการอบรมและสัมมนาตามโครงการ กศ.พช. ที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการจัด และนำมาถ่ายทอดให้กับบุคลากรในโรงเรียนให้ได้รับทราบแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งวิธีการประชุมสัมมนาจัดเป็นวิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

เพราะเป็นการสื่อสารสองทาง คือผู้ให้และผู้รับได้มีโอกาสอภิปราย ชักถามปัญหา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

สำหรับการมีส่วนร่วมของศึกษานิเทศก์ในการเตรียมบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์มีส่วนร่วมในการจัดประชุมสัมมนาคณะครูในโรงเรียนเช่นเดียวกับครูผู้รับผิดชอบโครงการ รวมทั้งมีการจัดทัศนศึกษาดูงานโรงเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนดีเด่น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า เป็นวิธีการที่ดี เนื่องจากครูจะได้รับประสบการณ์ตรง ได้พบเห็นแบบอย่างที่ดี มีโอกาสซักถามข้อสงสัย ทำให้มองเห็นแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจนขึ้น ดังที่ กฤษณี น้ำเพชร (2521) กล่าวว่า การพาไปดูงานโดยพาครูไปชมการแสดงการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมต่าง ๆ นับว่าเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานในกิจกรรมนั้น ๆ มาก

ด้านวิธีการที่ใช้ในการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช. แก่ครูในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ประชุมชี้แจงให้คณะครูในโรงเรียนทราบนับว่าเป็นการปฏิบัติที่เหมาะสม และสอดคล้องกับที่กระทรวงศึกษาธิการ (2520) ได้เสนอแนะในการจัดกิจกรรมว่า หัวหน้าสถานศึกษามีบทบาทมากที่สุดในการจัดกิจกรรม แต่หัวหน้าสถานศึกษาอาจมอบหมายให้ผู้มีหน้าที่ขึ้นรอง ๆ ลงไปปฏิบัติแทนได้ และผู้วิจัยเห็นว่าผู้ที่เหมาะสมที่สุดในการชี้แจงรองจากผู้บริหารโรงเรียนคือ ครูผู้รับผิดชอบโครงการ เพราะเป็นผู้ที่เข้ารับการอบรมตามโครงการ กศ.พช. ย่อมมีความรู้ ความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานตามโครงการดีกว่าผู้อื่นในโรงเรียน การประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันก่อนดำเนินงาน ในการดำเนินงานตามโครงการ บุคลากรในโรงเรียนต้องเข้าใจนโยบาย จุดหมาย ขอบข่าย วิธีการดำเนินงานตามโครงการอย่างดีจึงจะทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนปัญหาด้านการเตรียมบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่พบปัญหา คือ บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้และทักษะไม่เพียงพอ การอบรม ประชุม สัมมนาเกี่ยวกับโครงการใช้เวลาน้อยเกินไป ซึ่งในการอบรม ประชุมสัมมนาเกี่ยวกับโครงการที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดขึ้นนั้น ส่วนใหญ่เป็นการเน้นให้เห็นความสำคัญของโครงการ กศ.พช. เน้นแนวนโยบาย และวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานของโครงการ กศ.พช. ไม่ได้เจาะลงไปถึงขั้นการปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนซึ่งมีความจำเป็นสำหรับบุคลากรในโรงเรียนมาก ผู้วิจัยเห็นว่าหาก

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เพิ่มเวลาในการอบรม สัมมนา ให้มากขึ้น รวมทั้งจัดให้มีการศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่องทุกปี เพื่อให้บุคลากรได้มีความรู้และทักษะอย่างเพียงพอ รวมทั้งเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการโยกย้ายครูผู้สอน และยังเป็นการกระตุ้นความสนใจในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ก็อาจทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ด้านการเตรียมงบประมาณ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้เตรียมการใช้งบประมาณจากเงินงบประมาณ ซึ่งเป็นงบประมาณที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจัดสรรมาให้โรงเรียนเพียงครั้งเดียว คือในปีแรกที่เข้าโครงการ แต่การดำเนินงานจะต้องดำเนินการตลอดไปอย่างต่อเนื่อง งบประมาณที่ได้รับมาก็หมดไป ดังนั้นโรงเรียนบางโรงเรียนจึงต้องเตรียมการใช้งบประมาณจากเงินนอกงบประมาณเป็นบางส่วน ซึ่งทางโรงเรียนดำเนินการโดยการขอรับบริจาคจากชุมชน มูลนิธิต่าง ๆ หรือจัดงานเพื่อหารายได้

สำหรับปัญหาด้านงบประมาณ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่พบปัญหา คือ งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ จากสภาพดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้สืบเนื่องมาจากงบประมาณที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดสรรมาให้เพียงครั้งเดียว คือในปีแรกที่เข้าโครงการดังกล่าวมาข้างต้น ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน ที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี (2529) สรุปว่า งบประมาณไม่เพียงพอ และยังคงคล้อยกับผลการวิจัยของ สุรางค์ ชูสิงห์ (2529) ที่สรุปว่า เงินงบประมาณที่ใช้สนับสนุนโครงการมีน้อย ไม่เพียงพอในการดำเนินงาน

ด้านการเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสำรวจรายการ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่มีอยู่และที่ต้องใช้ กับบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันจัดหาและจัดทำสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะสมเพราะจะทำให้โรงเรียนได้ทราบว่า มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ใดที่มีอยู่หรือที่ต้องใช้ ซึ่งบุคลากรในโรงเรียนจะได้ร่วมกันจัดหาและจัดทำขึ้น นับว่าเป็นวิธีการที่ดีเนื่องจากบุคลากรได้ทำงานร่วมกัน จะทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรกนก ชำนาญเพชร (2531) ที่พบว่า วิธีการที่โรงเรียนใช้มากที่สุดในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ คือ การแนะนำให้ครู อาจารย์ สำรวจสภาพและความต้องการใช้วัสดุ อุปกรณ์ การสอน ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการที่จะช่วยให้ได้สื่อการเรียนการสอนที่ตรงกับความต้องการของหลักสูตรและครูผู้สอน

ปัญหาด้านการเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่พบปัญหาคือ งบประมาณในการจัดซื้อสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการประเมินผลโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ปีงบประมาณ 2530-2531 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2532) พบว่า งบประมาณเพื่อการดำเนินงานโครงการยังไม่เพียงพอ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องใช้สำหรับจัดกิจกรรม ในการดำเนินงานของโครงการขาดแคลนอีกมาก ซึ่งเป็นปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข สอดคล้องกับรายงานการประเมินผลของโครงการ กศ.พช. ของปีงบประมาณ 2528-2529 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530) เห็นสมควรให้มีการสนับสนุนงบประมาณด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ ที่ใช้สำหรับฝึกอาชีพที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นความต้องการของท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาและยกระดับรายได้เพิ่มขึ้นอีก และปรับยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของประชาชน ให้ประชาชนมีขีดความสามารถในการพัฒนาและพึ่งตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การดำเนินงานของโครงการที่กำหนดไว้

ด้านการจัดเตรียมสถานที่ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการปรับปรุงบริเวณสถานที่ของโรงเรียนเพื่อให้อำนวยความสะดวก การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนตามโครงการ กศ.พช. ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการปฏิบัติที่เหมาะสม ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูโดยเฉพาะโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงมากที่สุด เพื่อจะให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ ดังที่ สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2524) ได้กล่าวว่า การที่นักเรียนได้มีโอกาสฝึกงานด้วยตนเองนี้ จะทำให้เกิดทัศนคติที่ดีในการทำงานต่อไปในอนาคต และเกิดเจตคติที่ดีต่อการทำงานสุจริตทุกชนิด

ปัญหาด้านการจัดเตรียมสถานที่ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่พบปัญหาด้านอาคารสถานที่ และพื้นที่ภายในโรงเรียนมีจำกัดไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงการ กศ.พช. ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหานี้ส่วนหนึ่งเกิดจากการประสานงานระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียนไม่ดี ถ้าหากว่าการประสานงานระหว่างบุคลากรดี อาจช่วยแก้ปัญหาเรื่อง อาคารสถานที่ภายในโรงเรียนมีไม่เพียงพอได้ โดยโรงเรียนอาจต้องประสานงานกับแหล่งวิทยาการสถานที่ประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระเพื่อใช้เป็นี่เรียน และฝึกงานของนักเรียนก็จะช่วยแก้ปัญหาเรื่องนี้ได้บ้าง

ด้านการเตรียมเครื่องมือนิเทศ และเครื่องมือประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีศึกษาวิธีการใช้เครื่องมือนิเทศและเครื่องมือประเมินผลของ สปช. สปจ. และ สปอ. ศึกษาเกณฑ์การสร้างเครื่องมือจากคู่มือการจัดกิจกรรมโดยมีครูผู้รับผิดชอบโครงการ ร่วมสร้างเครื่องมือนิเทศ และเครื่องมือประเมินผล วิธีการดังกล่าวนับเป็นวิธีการที่ดี มีโอกาส จะตอบสนองวัตถุประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และโครงการ กศ.พช. และการที่บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันสร้างเครื่องมือจะทำให้เกิดการยอมรับและจะเป็นแนวทางให้บุคลากรสามารถใช้เครื่องมือได้ถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์

ปัญหาด้านการเตรียมเครื่องมือนิเทศ และเครื่องมือประเมินผล ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการสร้างเครื่องมือนิเทศและ เครื่องมือประเมินผล ขาดงบประมาณในการสร้างเครื่องมือ ซึ่งแนวทางแก้ไขคือ โรงเรียนและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการให้ความรู้และสนับสนุนในการจัดทำเครื่องมือนิเทศและ เครื่องมือประเมินผล โดยให้ทางโรงเรียนสามารถดำเนินการสร้างเครื่องมือนิเทศและเครื่องมือประเมินผล เพื่อเป็นการแก้ปัญหาในการขาดงบประมาณในการสร้างเครื่องมือได้

4.2 การดำเนินงาน

การดำเนินงานของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็น ศูนย์ในการพัฒนาชุมชน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้เกณฑ์ในการเลือกจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงการ กศ.พช. คือ เกณฑ์ความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและเหมาะสมกับ สภาพของโรงเรียน ซึ่งเกณฑ์การเลือกกิจกรรมดังกล่าวมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับการ ดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ในการเลือกจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา ชุมชน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น สภาพของโรงเรียน และนอกจากนี้ใน การใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาชุมชนนั้น โรงเรียนต้องนิยามกิจกรรมในหลักสูตร แต่ละรายกลุ่มวิชา จัดการเรียนการสอน กิจกรรมให้ส่งผลกระทบต่อประชาชน บังเกิดผลดีต่อทั้ง นักเรียน คือได้เรียนโดยการกระทำ และการกระทำนั้นทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะนำไปปฏิบัติในชุมชน กระจายเผยแพร่สู่ชุมชน ช่วยให้คุณภาพชีวิตของผู้เรียน ชุมชนดีขึ้น ดังนั้นโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งชุมชนได้คัดเลือกให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนทุก ๆ ระดับ ตั้งแต่

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน และคณะกรรมการการศึกษาจะต้องร่วมกันปฏิบัติงานสนองต่อความต้องการของชุมชน โดยการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การบริหารให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535)

ปัญหาด้านการดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็นศูนย์ในการพัฒนาชุมชน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่พบปัญหาคือ ครูไม่สามารถบูรณาการกิจกรรมตามโครงการเข้ากับการเรียนการสอนปกติได้ และขาดคู่มือแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเหลือ บุบผามาลา (2531) พบว่า ปัญหาด้านการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนประการหนึ่งคือ ครูไม่สามารถที่จะบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงการเข้ากับการเรียนการสอนปกติได้ ซึ่งจัดเป็นปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน ตามโครงการ กศ.พช. โรงเรียนจะต้องปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ให้ได้ผลก่อนแล้วจึงจัดกิจกรรมตามโครงการเพิ่มขึ้นอีก และโดยเฉพาะบุคลากรในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการอบรมตามที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดขึ้นด้วยแล้ว อาจเกิดปัญหาการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น แต่ถึงแม้ว่าบุคลากรเหล่านั้นจะได้รับการอบรมแล้วก็ตาม ก็อาจไม่สามารถบูรณาการกิจกรรมตามโครงการให้เข้ากับการเรียนการสอนปกติได้ ทั้งนี้เพราะในการประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับโครงการ กศ.พช. ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดขึ้นนั้น ส่วนใหญ่เป็นการเน้นให้เห็นความสำคัญของโครงการ กศ.พช. เน้นแนวนโยบายและวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ไม่ได้ดำเนินการถึงขั้นการปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนซึ่งมีความจำเป็นสำหรับบุคลากรในโรงเรียน ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าวหน่วยงานต้นสังกัดควรดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับบุคลากรในโรงเรียน และจากผลการวิจัยที่พบว่า ขาดคู่มือแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ครูไม่สามารถบูรณาการกิจกรรมตามโครงการเข้ากับการเรียนการสอนปกติได้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารและผู้ที่ได้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และระดับโรงเรียน ควรจัดให้มีการหาคู่มือแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเอกสารที่เกี่ยวข้องให้เพียงพอ กับความต้องการของครู

ด้านการประสานงาน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการประสานงานกับกรมประมง กรมส่งเสริมการเกษตร และสำนักงานสาธารณสุข ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการพัฒนาชนบท และในการที่โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. จะสามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนต้องประสานและขอความร่วมมือในการดำเนินงานกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการพัฒนาชนบท รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ที่โรงเรียนสามารถขอความร่วมมือ และประสานงานตามความเหมาะสม หน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาชนบทคือ หน่วยงานของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งจากผลการวิจัยที่พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีการประสานงานกับกรมประมง และกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นส่วนใหญ่นั้น อาจเนื่องมาจากว่าในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช. โรงเรียนส่วนใหญ่จะดำเนินการโดยเน้นไปที่กลุ่มแรงงานและพื้นฐานอาชีพ ซึ่งเป็นการให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง และโรงเรียนสามารถถ่ายทอดการปฏิบัติเหล่านี้ไปสู่ชุมชนโดยผ่านตัวนักเรียน หรือดำเนินการโดยการเป็นศูนย์กลางในการสาธิตด้านวิชาชีพให้กับชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่จำเป็นต้องขอความร่วมมือจากหน่วยงานดังกล่าวในการขอพันธุ์สัตว์ หรือพันธุ์พืช เพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญลักษณ์ ไชยรังษี (2533) พบว่า ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ 5 กระทรวงหลัก ในเขตพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด โดยได้รับความร่วมมือในด้านการให้ความรู้เรื่องโรคสัตว์โรคพืช และได้รับความช่วยเหลือในการหาพันธุ์พืช กรมประมงให้ความช่วยเหลือในด้านพันธุ์ปลา รองลงมาโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่อนามัยในการตรวจสอบสุขภาพนักเรียน ให้ความรู้ทางโภชนาการ และการประสานงานกับหน่วยงาน รองลงมาจากผลการวิจัยได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขนั้น อาจเนื่องมาจากหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุขมีสำนักงานอยู่ในท้องถิ่นครบทุกตำบล ซึ่งได้แก่ สถานีอนามัยประจำตำบลที่เป็นหน่วยบริการสาธารณสุข ซึ่งให้บริการด้านสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบ รวมทั้งกรมอนามัยได้กำหนดหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัยประจำตำบล ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน ซึ่งต้องมีการประสานงานกับโรงเรียนเป็นประจำ ซึ่งได้แก่ งานบริการอนามัยโรงเรียน สุขศึกษาในโรงเรียน อนามัยและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน (ศิริภู เจือจันทร์, 2529)

ปัญหาด้านการประสานงาน ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่พบปัญหาการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนไม่สม่ำเสมอ และขาดผู้รับผิดชอบในการติดต่อประสานงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โชติ บุญทน (2531) ที่พบว่า ปัญหาด้านการประสานงานกับหน่วยงานอื่นอยู่ในเกณฑ์ปานกลางทุกปัญหา คือ ขาดเจ้าหน้าที่ในการติดต่อประสานงาน ขาดการประเมินงานระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่น และหน่วยงานอื่นไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน และสอดคล้องกับผลการประเมินโครงการ กค.พช. ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529) ที่พบว่า การดำเนินงานโครงการ กค.พช. ขาดความร่วมมือและประสานงานจากประชาชนและหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งปัญหาที่พบจากการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกัน จากการที่หน่วยงานต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนไม่สม่ำเสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนขาดบุคลากรที่รับผิดชอบในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งแนวทางในการแก้ไขดังกล่าว โรงเรียนควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่ทำกิจกรรมอย่างชัดเจน ควรกำหนดสายงานบริหารกิจกรรมให้ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร (ปริดา รุ่งโรจน์, 2533) และโรงเรียนควรสนับสนุนให้ผู้ประสานงานทำงานอย่างเต็มที่เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ถ้าการประสานงานของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่สอดคล้องกัน จะทำให้การทำงานไม่ประสบความสำเร็จ ดังที่ สมพงษ์ เกษมสิน (2521) ได้กล่าวถึง เทคนิคการร่วมมือประสานงานในส่วนของผู้ประสานงานว่า ควรใช้เจ้าหน้าที่ติดต่อเฉพาะหากใช้บุคคลธรรมดาติดต่อการดำเนินงานอาจไม่ประสบผลสำเร็จ จึงต้องเลือกใช้บุคคลที่เหมาะสมกับงานนั้น ๆ

ด้านการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการ กค.พช. ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ผ่านนักเรียนไปยังผู้ปกครอง ซึ่งเป็นวิธีการที่เหมาะสม สะดวกและทั่วถึงพอสมควร เพราะจำนวนนักเรียนที่เข้ามาเรียนในแต่ละโรงเรียนมีจำนวนมาก จะเป็นสื่อสำคัญในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารไปยังผู้ปกครอง บุคคลทั่ว ๆ ไปในชุมชนนั้น ๆ ได้

ส่วนปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่พบปัญหาขาดงบประมาณในการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์ไม่ต่อเนื่อง ซึ่งปัญหาการขาดงบประมาณเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเกือบทุกหน่วยงานและในงานเกือบทุกประเภท และเนื่องจากมีวิธีการในการประชาสัมพันธ์อยู่หลายวิธี การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว โรงเรียนสามารถแก้ไขได้โดยเลือกใช้วิธีการที่ไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณ เช่น การประชุมชี้แจง การบอกกล่าวประชาสัมพันธ์โดยใช้กระดานป้าย ป้ายนิเทศ ประชาสัมพันธ์ในโอกาสที่มีการชุมนุมคนในหมู่บ้าน (การทำบุญ ฟังเทศน์ที่วัด) ให้พระสงฆ์ช่วยประชาสัมพันธ์ให้ หรือการประชาสัมพันธ์ผ่านนักเรียนไปยังผู้ปกครอง ก็จะทำให้ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณในการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์หมดไป

4.3 การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการดำเนินการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของโครงการจำนวน 8 วัตถุประสงค์ โดยวัตถุประสงค์ของโครงการนี้เพื่อให้โรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่เป้าหมายเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชนในเขตชนบท ดังนั้นโรงเรียนส่วนใหญ่จึงมีการดำเนินการ

5. การนิเทศ ติดตามผล ประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงาน

ด้านการนิเทศ ติดตามผล ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการสังเกต การปฏิบัติงาน เป็นวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทาง บุญจิตราดุลย์ (2529) ที่ได้กล่าวว่าการสังเกตเป็นกิจกรรมที่มุ่งให้เกิดความรู้ความเข้าใจและเหมาะสมกับการแนะนำคน นอกจากนี้ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.) ได้ระบุไว้ในเอกสารโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คณศ.7) เล่ม 4 ว่า กิจกรรมการสังเกตแนะนำเป็นกิจกรรม ทำให้รับข้อมูลและปัญหาได้เป็นอย่างดี และสามารถชี้แนะทางได้อย่างถูกต้อง สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศคือแบบบันทึกการปฏิบัติงาน และแบบสังเกต จะเห็นได้ว่าเครื่องมือและกิจกรรมการนิเทศที่โรงเรียนใช้มีความสัมพันธ์กันทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจากการสังเกตการปฏิบัติงานจะช่วยให้เห็นพัฒนาการทำงานของครูและสามารถให้ข้อเสนอแนะได้อย่างถูกต้อง เป็นการช่วยให้เกิดการพัฒนาการทำงานอยู่ตลอดเวลา (ศิริวรรณ ฉายเกษตริน, 2529) และเนื่องจากการติดตาม ควบคุม

กำกับงานมีจุดหมายสำคัญเพื่อติดตามดูแลและช่วยเหลือสนับสนุนให้การปฏิบัติเป็นไปตามแบบแผนที่กำหนดไว้ รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในช่วงของการปฏิบัติงาน (กรมสามัญศึกษา, 2532) ส่วนบุคคลที่โรงเรียนกำหนดให้เป็นผู้นิเทศ ติดตามผลการดำเนินงาน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นิเทศ ติดตามผล นับว่าเป็นการปฏิบัติที่เหมาะสม เพราะผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นบุคคลที่บุคลากรในโรงเรียนยอมรับและให้ความเชื่อถือ และ "งานนิเทศการศึกษาเป็นงานของผู้บริหาร ในการบริหารนั้นผู้บริหารจะต้องทำการพัฒนาบุคลากรควบคู่ไปด้วยเพื่อให้บุคลากรเหล่านั้นสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการที่ผู้บริหารทำหน้าที่นิเทศการศึกษาควบคู่ไปด้วย กล่าวได้ว่าผู้บริหารคนนั้นทำงานของตนได้อย่างสมบูรณ์" (สงัด อุทรานันท์, 253๑)

ปัญหาด้านการนิเทศ ติดตามผล ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่พบปัญหาการนิเทศ ติดตามผลไม่ต่อเนื่อง จากสภาพดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรดำเนินการจัดทำแผนในการนิเทศ ควบคุมกำกับที่ชัดเจน รวมทั้งขอความร่วมมือจากในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ในการช่วยเหลือด้านการนิเทศให้มากขึ้น และจากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาด้านการนิเทศ พบปัญหาการขาดเครื่องมือในการนิเทศ ติดตามผล ซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านนี้ ทางโรงเรียน หน่วยงานระดับจังหวัด และอำเภอ ควรสนับสนุนส่งเสริมการสร้างเครื่องมือในการนิเทศ ติดตามผล โดยการจัดหาเอกสารหรือจัดประชุมปฏิบัติงานในด้านการสร้างเครื่องมือในการนิเทศ ให้กับทางโรงเรียน เพื่อให้ทางโรงเรียนได้ดำเนินการเพื่อขจัดปัญหาด้านนี้ได้ สำหรับปัญหาที่ศึกษานิเทศก์พบในการนิเทศ ติดตามผล ผลการวิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์มีภารกิจด้านอื่นที่จะต้องปฏิบัติจึงมีเวลาไม่เพียงพอที่จะนิเทศ ติดตามผล ตามที่กำหนดไว้ และขาดงบประมาณ ซึ่งปัญหาในด้านเวลาไม่เพียงพอที่จะนิเทศ ติดตามผลนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจเนื่องมาจากมีจำนวนโรงเรียนที่เข้าโครงการมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปีตามนโยบายของจังหวัดที่ต้องการขยายผลของโครงการออกไปให้ทั่วถึง จึงส่งผลให้เกิดปัญหาด้านนี้ขึ้น ซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านนี้จากผลการประชุมสัมมนาที่จังหวัดชุมพรเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขระดับจังหวัด (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์, 2534) ได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขคือควรสนับสนุนให้โรงเรียนดำเนินการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนขึ้น และให้บุคคลอื่นได้มีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตามผลร่วมกับเจ้าของโครงการ รวมทั้งควรบูรณาการนิเทศร่วมกับโครงการอื่นพร้อมกัน ส่วนปัญหาการขาดงบประมาณควรมีการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมหรือบูรณาการเข้ากับโครงการอื่น ๆ

ด้านการประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการสังเกตการปฏิบัติงาน ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการที่สามารถนำมาใช้ในการประเมินผลได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ประเมินจะเลือกนำมาใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในการวัดผลและประเมินผลในแต่ละครั้งได้ สำหรับบุคคลที่โรงเรียนกำหนดให้เป็นผู้ประเมินผลโครงการ กศ.นช. ได้แก่ ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และผู้บริหารโรงเรียนได้ใช้เครื่องมือประเมินผล คือแบบบันทึกการปฏิบัติงาน และมีการประเมินผลก่อนดำเนินงาน ระหว่างดำเนินงาน และเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน ซึ่งเป็น การดำเนินงานที่ครอบคลุมและเหมาะสม ดังที่ สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2531) ได้เสนอว่าการแบ่งประเภทของการประเมินผลโครงการโดยยึดวงจรของโครงการ (Project Life Cycle) มีประโยชน์ในทางปฏิบัติมาก เพราะได้แสดงให้เห็นกระบวนการของการประเมินที่สัมพันธ์สอดคล้องกับกระบวนการของโครงการตั้งแต่ก่อนเริ่มโครงการจนกระทั่งการสิ้นสุดโครงการ โดยจำแนกการประเมินโครงการเป็น 3 ประเภท คือ การประเมินก่อนดำเนินงาน การประเมินระหว่างดำเนินงาน และการประเมินหลังการดำเนินงาน

สำหรับปัญหาที่ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่พบได้แก่ ระยะเวลาในการประเมินผลไม่เพียงพอ ขาดความรู้ในการสร้างเครื่องมือ และขาดงบประมาณ สำหรับในด้านระยะเวลาในการประเมินผลไม่เพียงพอจากปัญหาด้านระยะเวลาไม่พอนั้นผู้วิจัยเห็นว่า ถ้ามีการกระจายผู้มีส่วนร่วมในการประเมินผลก็จะช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้ สำหรับผู้ประเมินผลขาดความรู้ และทักษะในการประเมินผลนั้น จากการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ผู้วิจัยเห็นว่า สาเหตุอาจเนื่องมาจากศึกษานิเทศก์บางคนซึ่งมีอายุราชการในการดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์น้อย โดยเพิ่งเข้ามาดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ อาจจะยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจในด้านการวัดผลประเมินผล รวมทั้งยังไม่มีประสบการณ์เพียงพอ ส่วนอีกสาเหตุหนึ่งอาจเป็นเพราะผู้ประเมินผลไม่ได้สำเร็จการศึกษาในด้านการวัดผลและประเมินผลมาโดยตรง ดังนั้นวิธีการแก้ไขก็อาจทำได้โดยการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้มาให้ความรู้เพิ่มเติมก็จะช่วยแก้ปัญหานี้ได้ในระดับหนึ่ง

ด้านการรายงานผลการดำเนินงาน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการให้ครูผู้รับผิดชอบโครงการ กศ.นช. จัดทำรายงานตามแบบรายงานที่โรงเรียนกำหนดขึ้น ส่วนศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ รายงานผลการดำเนินงานโดยวิธีการจัดทำเอกสารสรุปผลการดำเนินงาน เผยแพร่ ซึ่งเป็นวิธีการที่เหมาะสม เพราะในการจัดทำเอกสารดังกล่าวจะเป็นการเผยแพร่ผล

การปฏิบัติ ปัญหา และอุปสรรค ให้ผู้รับผิดชอบ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบโดยทั่วกัน และเป็นการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอีกวิธีหนึ่งด้วย ส่วนระยะเวลาในการรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่รายงานผลภาคเรียนและครึ่ง ส่วนศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีการรายงานผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นปีการศึกษา

ปัญหาด้านการรายงานผลการดำเนินงาน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่พบปัญหาไม่ได้กำหนดรูปแบบการรายงานผลให้ชัดเจน และขาดการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้เป็นหลักฐาน ซึ่งจากสภาพดังกล่าวเป็นปัญหาที่ทางโรงเรียนควรแก้ไข โดยการกำหนดรูปแบบการรายงานผลให้ชัดเจน และโดยเฉพาะการเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงาน โรงเรียนควรดำเนินการเก็บรวบรวมไว้ให้ครบถ้วนและสมบูรณ์ เพราะข้อมูลเหล่านี้จะทำให้ทางโรงเรียนได้ใช้เปรียบเทียบการดำเนินงาน หรือใช้ประกอบการวางแผนการดำเนินงานโครงการในปีต่อ ๆ ไปให้เกิดผลดี ส่วนปัญหาที่ศึกษานิเทศก์พบด้านการรายงานผลการดำเนินงาน ผลการวิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่พบปัญหาขาดการเก็บรวบรวมการรายงานผลไว้เป็นหลักฐานเช่นเดียวกัน ซึ่งสภาพปัญหาดังกล่าว จากการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ พบว่าศึกษานิเทศก์บางคนรับผิดชอบงานโครงการ กศ.พช. ต่อจากศึกษานิเทศก์ที่เคยรับผิดชอบโครงการ กศ.พช. คนก่อน อีกทั้งยังไม่เคยรับผิดชอบงานโครงการนี้มาก่อนอีกด้วย จึงประสบปัญหาในการดำเนินงานเนื่องจากขาดข้อมูลในการดำเนินงานที่ได้เก็บรวบรวมไว้ ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบควรดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานและการรายงานผลการดำเนินงานไว้เป็นหลักฐาน เพื่อจะได้นำมาใช้ประกอบการดำเนินงานโครงการให้เกิดประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยทำให้ทราบถึงการจัดและปัญหาในการจัดโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ ดังนั้นเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางต่อหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1. เนื่องจากที่โรงเรียนพบปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอ และขาดงบประมาณสนับสนุน โดยโรงเรียนได้รับจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานเพียงครั้งเดียว คือปีแรกที่เข้า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรพิจารณาเพิ่มงบประมาณในการ

จัดโครงการ กศ.พช. หรืออาจดำเนินการจัดสรรงบประมาณต่อเนื่องภายใน 2-3 ปี แล้วจึงค่อย ๆ ลดความช่วยเหลือลง ซึ่งจะทำให้โรงเรียนมีกำลังใจและดำเนินการหางบประมาณมาสนับสนุนต่อไป

ระดับอำเภอและระดับจังหวัด

1. เนื่องจากโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. พบปัญหาการขาดเอกสารและคู่มือประกอบการดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช. สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควรจะได้ดำเนินการสำรวจและจัดส่งให้โรงเรียนได้รับอย่างทั่วถึงและเพียงพอ

2. เนื่องจากครูมีปัญหาเกี่ยวกับการบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนของโครงการ กศ.พช. ให้เข้ากับการเรียนการสอนปกติได้ และมีความเห็นว่าระยะเวลาที่จัดอบรมนั้นน้อยเกินไป สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควรเพิ่มระยะเวลาในการอบรมประชุมเชิงปฏิบัติการให้มากขึ้น

3. เนื่องจากบุคลากรในโรงเรียนขาดทักษะ ความรู้ความเข้าใจในการสร้างเครื่องมือ นิเทศ ติดตามผล เครื่องมือประเมินผล สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือ นิเทศติดตามผล และเครื่องมือประเมินผล

ระดับโรงเรียน

1. เนื่องจากโรงเรียนขาดการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการอย่างต่อเนื่องทำให้ข้อมูลที่โรงเรียนใช้ในการวางแผนการจัดโครงการไม่เป็นปัจจุบัน โรงเรียนควรจะได้ทำการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดหลักการ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานในแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนทุกปีการศึกษา

2. เนื่องจากความไม่เพียงพอและขาดงบประมาณ เป็นปัญหาที่โรงเรียนพบมาก ผู้บริหารโรงเรียนควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณตามลำดับความสำคัญของปัญหา และหากทำได้ควรของบประมาณหรือจัดกิจกรรมหารายได้มาช่วยดำเนินงานนี้

3. เนื่องจากผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ระดับอำเภอและจังหวัด ไม่ค่อยมีเวลาในการนิเทศโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียน ควรดำเนินการให้มีการนิเทศและติดตามผลการดำเนินงานภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

4. เนื่องจากความไม่เพียงพอ และขาดเอกสารสำหรับใช้ประกอบการจัดโครงการ กศ.พช. ผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการจัดหาและจัดทำเอกสารเพิ่ม เช่น การถ่ายสำเนาเท่าที่จำเป็นให้บุคลากรในโรงเรียนได้ใช้เพียงพอตามความต้องการ

5. เนื่องจากโรงเรียนพบปัญหาในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ กศ.พช. ผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการแต่งตั้งบุคลากรในโรงเรียนที่มีความรู้และความสามารถในการประสานงานในการจัดโครงการ กศ.พช. เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

6. เนื่องจากโรงเรียน พบปัญหาบุคลากรขาดความรู้ในการบูรณาการการเรียนการสอนตามโครงการ กศ.พช. ให้เข้ากับการเรียนการสอนตามปกติได้ รวมทั้งบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการวัดผล ประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การจัดโครงการ กศ.พช.

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นของการจัดของโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทต่อชุมชน จากผู้นำท้องถิ่นและประชาชน
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการจัดของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
3. ควรมีการศึกษาการจัดโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ของโรงเรียนที่จัดกิจกรรมดีเด่นในโครงการ กศ.พช. เพื่อนำมาปรับกับการจัดกิจกรรมในโรงเรียนทั่วไปในโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท